

Quickscan beschermde soorten Wnb

Priggeweg te Schagen

Antea Group

Quickscan beschermde soorten Wnb

Priggeweg te Schagen

Antea Group

In opdracht van	Antea Group [Redacted]
Contactpersoon	[Redacted]
Telefoon	[Redacted]
E-mail	[Redacted]@anteagroup.nl
<hr/>	
Datum	01-11-2022
Rapportagenummer	NIRP20220165
<hr/>	
Hoofdkantoor	NatuurInclusief [Redacted] 0545 723032 [Redacted]@natuurinclusief.nl www.natuurinclusief.nl
Opsteller	[Redacted]
Telefoon	0545 723032
E-mail	[Redacted]@natuurinclusief.nl
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	[Redacted]
Paraaf	[Redacted]

NatuurInclusief is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	5
2 Onderzoeksgebied	6
2.1 Beschrijving onderzoeksgebied	6
2.2 Geplande ingreep	7
3 Onderzoeksmethode.....	8
3.1 Bureaustudie	8
3.2 Veldonderzoek	8
4 Resultaten flora en fauna.....	9
4.1 Planten	9
4.2 Vleermuizen	9
4.3 Grondgebonden zoogdieren	10
4.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)	11
4.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten.....	12
4.6 Categorie 5 vogelsoorten	14
4.7 Amfibieën.....	16
4.8 Reptielen	16
4.9 Vissen	16
4.10 Insecten en overige ongewervelden.....	16
5 Conclusies + aanbevelingen	17
5.1 Conclusies	17
5.2 Aanbevelingen	19
Literatuur	20
Bijlage 1 Wetgeving.....	21

Samenvatting

De opdrachtgever is voornemens om flex-woningen te plaatsen op het perceel aan de Priggeweg te Schagen.

De Wet natuurbescherming (Wnb) verplicht om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen beschermde Natura 2000-gebieden, aanwezige beschermde plant- of diersoorten of houtopstanden aantasten (zie bijlage 1). Aangezien er op voorhand kans is op mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden vanwege de korte afstand en de effecten door de voorgenomen ingreep en het projectgebied is er naast een quickscan ook een Aerius berekening nodig. Voor het uitvoeren van een Aeriusberekening kan NatuurInclusief indien gewenst een offerte opstellen.

NatuurInclusief heeft van Antea Groep dan ook opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan naar de aanwezigheid van beschermde soorten in de invloedssfeer van het voorgenomen project uitgevoerd. Op 6 September 2022 heeft het veldbezoek plaatsgevonden.

Beschermde planten, reptielen, insecten, vleermuizen en vissen worden niet verwacht in het projectgebied. Wegens de aanwezigheid van ruige oevers en schoon water kunnen kleine marterachtigen en de waterspitsmuis niet worden uitgesloten. Wanneer deze oevers worden aangetast, is aanvullend onderzoek naar deze soorten noodzakelijk. Ook is er een nest, geschikt voor verschillende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, aangetroffen op de grens met een aangrenzende bosschage ten westen van het projectgebied. Ook wordt er mogelijk een nest van torenvalk in een nestkast verstoord, een categorie 5 soort. Omdat verstoring als gevolg van de voorgenomen ingreep mogelijk leidt tot een overtreding van verbodsbepalingen genoemd in de Wnb, is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Ook is de rugstreepad op voorhand niet uit te sluiten binnen het projectgebied. Als de sloten in en rondom het plangebied worden aangetast, is aanvullend onderzoek naar deze soort tevens noodzakelijk.

Wanneer na aanvullend onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen of andere beschermde natuurwaarden van de beschermde soorten aanwezig zijn en overtredingen van verbodsbepalingen genoemd in de Wet natuurbescherming niet voorkomen kunnen worden, is het aanvragen van een ontheffing bij Provincie Noord-Holland noodzakelijk. Het is mogelijk dat er mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn om overtreding te voorkomen of effecten te beperken of ongedaan te maken.

1 Inleiding

De opdrachtgever is voornemens om flex-woningen te plaatsen op het perceel aan de Priggeweg te Schagen.

De Wet natuurbescherming (Wnb) verplicht om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen beschermde Natura 2000-gebieden, aanwezige beschermde plant- of diersoorten of houtopstanden aantasten (zie bijlage 1). Aangezien er op voorhand kans is op mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden vanwege de korte afstand en de effecten door de voorgenomen ingreep en het projectgebied is er naast een quickscan ook een Aerius berekening nodig. Voor het uitvoeren van een Aeriusberekening kan NatuurInclusief indien gewenst een offerte opstellen. NatuurInclusief heeft een quickscan naar de aanwezigheid van beschermde soorten in de invloedsfeer van het voorgenomen project uitgevoerd. Een quickscan is een onderzoek waarbij onderzocht wordt of in de invloedsfeer van de voorgenomen ingrepen projectgebied beschermde planten- of diersoorten worden verwacht die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de geplande activiteiten. Wanneer beschermde soorten verwacht worden maar er onvoldoende gegevens beschikbaar is om het voorkomen uit te sluiten, is het noodzakelijk dat aanvullend onderzoek uitgevoerd dient te worden.

Voorliggende rapportage betreft een overzicht met de resultaten van de quickscan en een aanbeveling voor vervolgstappen.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven hoe de onderzoeksgebied eruitziet, hoe deze momenteel gebruikt wordt en wat de geplande ingreep inhoudt. Hoofdstuk 3 bespreekt de onderzoeksmethodiek. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de mogelijke effecten op beschermde soorten in de invloedsfeer van het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt afgesloten met de conclusie en eventuele vervolgstappen die moeten worden genomen.

2 Onderzoeksgebied

2.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het projectgebied is gelegen aan de Priggeweg in Schagen, gemeente Schagen in de provincie Noord-Holland. Het middelpunt van het projectgebied bevat de coördinaten N52.7906, E4.8155 (atlasblok 14-44, kilometerhok 115-530). Het projectgebied bestaat uit weilandpercelen met teensloten. Deze teensloten bevatten veel rietopslag en een ruige oevervegetatie. Ten noorden van het projectgebied ligt een volkstuinencomplex. In figuur 1 is het onderzoeksgebied op een topografische kaart weergegeven. In figuur 2 is een impressie van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1 Begrenzing onderzoeksgebied

Figuur 2 Impressie projectgebied

2.2 Geplande ingreep

De opdrachtgever is voornemens om tijdelijke flex-woningen in het projectgebied te zetten.

3 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een bureaustudie en een eenmalig veldbezoek. Op deze wijze wordt inzicht verkregen omtrent de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij het onderzoeksgebied. Een quickscan is een toets van de ecologische potenties van het onderzoeksgebied aan de hand van bestaande gegevens en het verkregen inzicht ten tijde van het veldbezoek. Er worden in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Uit de quickscan moet blijken of aanvullend soortonderzoek noodzakelijk is.

3.1 Bureaustudie

Bij de bureaustudie is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsgegevens van de NDFF. Aan de hand van verspreidingsatlassen wordt er nagegaan of er beschermde flora en fauna voorkomen in of nabij het projectgebied. De verspreidingsgegevens zijn veelal weergegeven in kilometerhokken (1x1 km) of in atlasblokken (5x5 km), de waarnemingen hebben dan ook meer betrekking op de regio en niet zo zeer op het projectgebied alleen. De gegevens uit de verspreidingsatlassen geven vaak dan ook alleen een indicatie of de soort in de omgeving voorkomt.

De volgende atlasblokken zijn gebruikt:

- 14-33
- 14-34
- 14-35
- 14-43
- 14-44
- 14-45
- 14-53
- 14-54
- 14-55

3.2 Veldonderzoek

Naast de bureaustudie heeft er een veldbezoek plaatsgevonden. Het veldbezoek is uitgevoerd op 6 september 2022 door [REDACTED] adviseur Ecologie bij NatuurInclusief. De weersomstandigheden waren hierbij ca. 21° C, droog en windkracht 2 bft.

Gedurende het veldbezoek is het projectgebied (zie figuur 1) en de directe omgeving beoordeeld op de ecologische potentie. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van geschikte habitat en de daarbij verwachte soorten en/of soortgroepen. Aan de hand van de beschrijving van de geplande ingreep en de resultaten van de bureaustudie is de omvang van het onderzoeksgebied bepaald.

Indien beschermde of bijzondere soorten zijn waargenomen, zijn deze genoteerd en, indien mogelijk, vastgelegd.

4 Resultaten flora en fauna

4.1 Planten

Bureauonderzoek

De verspreidingsatlas van de NDFF geeft aan dat er sinds 2010 glad biggenkruid in de directe omgeving van het projectgebied is waargenomen.

Glad biggenkruid

Glad biggenkruid is een soort van stikstofarme en kalkarme akkers. Deze dienen ook zonnig, warm en open te zijn.

Veldbezoek

Standplaatsen van beschermde planten worden niet in het projectgebied verwacht door het ontbreken van geschikt habitat. De ene soort die uit het bureauonderzoek in de omgeving aangetroffen is, wordt niet verwacht. Glad biggenkruid groeit voornamelijk in stikstofarme akkers. In het onderzoeksgebied is dit habitat niet aanwezig en is er juist sprake van een intensief beheerde en stikstofrijke situatie.

Conclusie

In het projectgebied worden beschermde plantensoorten niet verwacht. Aanvullend onderzoek of aanvullende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

4.2 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Hierdoor zijn alle vleermuizen beschermd tegen het verstoren, verwonden en doden van individuen, beschadigen en vernielen van hun vaste rust- en verblijfplaatsen en de daarbij behorende essentiële foerageergebieden en vliegroutes.

Bureaustudie

Een groot aantal van de 17 in Nederland voorkomende soorten vleermuizen kunnen worden aangetroffen in Noord-Holland. Een aantal daarvan zijn zeldzaam of stellen zeer specifieke eisen aan hun verblijfplaatsen. Op basis van de landelijke verspreiding kunnen onder andere de volgende boom of gebouwbewonende soorten verwacht worden in en rond het projectgebied: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is er gekeken naar mogelijke verblijfplaatsen en functies zoals foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuissoorten gebruik van kunnen maken. Aangezien het om een agrarisch perceel zonder bomen en of gebouwen gaat, vallen verblijfplaatsen voor vleermuizen af. De teensloten zijn zodanig klein van aard dat deze niet gebruikt zullen worden als vliegroute en of essentieel foerageergebied. Daarnaast zijn er voldoende alternatieven in de vorm van teensloten, groenstroken en bosschages in de directe omgeving.

Vleermuisverblijfplaatsen

Vleermuizen zijn niet in staat om zelf een verblijfplaats te creëren en zijn dan ook volledig afhankelijk van bestaande ruimtes in onder andere bomen en/of gebouwen. In bomen verblijven ze vaak in holtes of achter loszittend schors en in gebouwen in de spouw, onder de dakpannen, achter gevelbetimmering of op zolders. Waar ze verblijven is afhankelijk van de soort. Er is een onderscheid te maken tussen boombewonende (bijv. rosse vleermuis en watervleermuis) en gebouwbewonende vleermuizen (bijv. gewone dwergvleermuis en laatvlieger), echter zijn er ook soorten die van beide gebruik maken (bijv. gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis).

Gedurende het jaar maken ze gebruik van verschillende verblijfplaatsen met verschillende functies:

- Kraamverblijfplaats
- Zomerverblijfplaats
- Paarverblijfplaats
- Winterverblijfplaats

Niet alleen hebben de verschillende verblijfplaatsen verschillende functies, ze hebben ook verschillende eisen. In kraamverblijfplaatsen brengen vrouwtjes, vaak in grote kolonies, hun jongen groot. Belangrijk is dat het klimaat hier constant is en de temperatuur niet te laag daalt wanneer de vrouwtjes 's nachts op jacht gaan naar voedsel. Ook in de winterverblijfplaatsen, waar de vleermuizen in lethargie gaan, is het belangrijk dat het klimaat constant blijft en de temperatuur niet te ver onder het vriespunt daalt. Daarnaast kijken ze ook naar de ligging van de verblijfplaatsen, de afstand tot hun foerageergebied en bijvoorbeeld voor mannetjes in het paarseizoen of het langs een vliegroute van vrouwtjes ligt.

Foerageergebied/ vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige structuren in het landschap om zich tussen te verplaatsen en te foerageren, zoals houtsingels en watergangen. Omdat er voldoende structuren (alternatieven) naast en in de directe omgeving, in de vorm van teenloten, groenstroken en bosschages aanwezig zijn, wordt niet verwacht dat eventuele essentiële vliegroutes/foerageergebied aangetast worden door de geplande ingreep.

Conclusie

Door de afwezigheid van bomen met geschikte openingen en gebouwen en aanwezigheid van alternatieve "lijnvormige" structuren in en rondom het projectgebied, kunnen beschermde natuurwaarden met betrekking tot vleermuizen worden uitgesloten en is aanvullend onderzoek naar gebouw en of boombewonende niet noodzakelijk.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

Een groot aantal beschermde grondgebonden zoogdieren komt voor in de direct omgeving van het projectgebied, namelijk; boomarter, bunzing, hermelijn, waterspitsmuis en wezel.

Boomarter

De boomarter heeft een voorkeur voor bebost gebied, maar is op steeds meer plaatsen te vinden. Ze maken de nesten vooral in boomholtes. Door de afwezigheid van bomen met boomholtes in het plangebied kunnen verblijfplaatsen van de boomarter uitgesloten worden.

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Bunzing, hermelijn en wezel

Bunzing, hermelijn en wezel zijn soorten die gebruik maken van bosschages, dichte ruigtes en randen langs deze structuren. Rondom het plangebied zijn er veel verbindingzones aanwezig waardoor deze diersoorten het plangebied kunnen bereiken. Binnen het plangebied zijn echter mogelijkheden aanwezig die als rust- of verblijfplaats en foerageergebied van wezel, bunzing, hermelijn kunnen dienen. Met de plaatsing van tijdelijke flex-woningen zal er aantasting optreden van deze rust- en verblijfplaatsen en mogelijk essentieel leefgebied van wezel, bunzing, hermelijn in het plangebied. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk als deze ruigtes en oevers worden aangetast.

Waterspitsmuis

Deze soort komt voor in en langs wateren die schoon en niet te voedselrijk zijn. Hier moet een goed ontwikkelde water en oevervegetatie bij aanwezig zijn. De teensloten binnen het projectgebied werden tijdens het veldbezoek geschikt gevonden, waarbij de noordelijke sloot ongeschikt was doordat deze net was uitgebaggerd en de oevervegetatie heel kort was. De overige teensloten voldoen aan de eisen die deze soort stelt. Door het plaatsen van tijdelijke flex-woningen in het projectgebied zal er aantasting plaatsvinden van essentieel leefgebied van de waterspitsmuis. Hierdoor kan deze soort niet worden uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van verblijfplaatsen voor grondgebonden beschermde zoogdiersoorten (al dan niet vrijgesteld) kan niet worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek naar kleine marterachtige en waterspitsmuis is nodig.

4.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)

Het is in Nederland verboden nesten of rustplaatsen¹ te vernielen wanneer deze in gebruik zijn. Ook is volgens vaste jurisprudentie aantasting of verstoring verboden dat kan leiden tot afname van het ecologisch functioneren van een nest of rustplaats. Onder de bescherming van het nest of rustplaats vallen daarmee ook de essentiële elementen van het leefgebied die nodig zijn voor het ecologisch functioneren van deze plaatsen.² In gebruik zijnde nesten en rustplaatsen zijn in Nederland dan ook strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Daarnaast is het verboden vogels zodanig te storen dat dit een wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van vogels en is het verboden om vogels te vangen of te doden. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met aanwezige vogels, de in gebruik zijnde nesten en rustplaatsen en bijbehorende essentiële onderdelen van het leefgebied. Buiten de periode dat nesten of rustplaatsen in gebruik zijn, gelden de verbodsbepalingen met betrekking tot nesten en rustplaatsen niet. Wanneer in gebruik zijnde nesten of rustplaatsen aanwezig zijn, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden op een zodanige wijze dat het ecologisch functioneren kan worden gegarandeerd (bijvoorbeeld door te werken buiten de kwetsbare perioden). Wanneer in gebruik zijnde nesten of rustplaatsen direct grenzend aan het plangebied aanwezig zijn zal door een deskundige op het gebied van vogels moeten worden bepaald of de werkzaamheden in kwetsbare perioden kunnen worden uitgevoerd of dat kwetsbare perioden moeten worden ontzien.

Bureaustudie

Een groot aantal broedvogels komt voor in de regio. Waaronder algemene soorten zoals houtduif, merel en winterkoning.

¹ Hoewel rustplaatsen van vogels volgens artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming beschermd zijn, heeft de Provincie Noord-Holland geen specifiek beleid opgesteld hoe met rustplaatsen van vogels moet worden omgegaan. Recent is een uitspraak gepubliceerd van de Rechtbank Noord-Nederland dat ingaat op de bescherming van rustplaatsen van vogels, dat in dat geval betrekking had op de bescherming van slaapplaatsen van ganzen (zie ECLI:NL:RBNNE:2021:3180). Naast slaapplaatsen dient er ook rekening te worden gehouden met andere type rustplaatsen, zoals hoogwatervluchtplaatsen, ruiplaatsen en roestplekken (van uilen).

² Voor de definitie van essentieel leefgebied wordt verwezen naar jurisprudentie van 7 juli jongstleden (zie ECLI:NL:RVS:2021:1457), waarin in rechtsoverweging 6 een aantal belangrijke criteria staan wanneer leefgebied moet worden beschouwd als essentieel.

Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek zijn er geen broedende, maar wel rustende vogelsoorten waargenomen in het projectgebied. Het ging hier om grauwe ganzen die op het perceel en op het aangrenzende perceel aan het rusten en foerageren waren.

Conclusie

Verschillende algemeen voorkomende broedvogels worden verwacht in- en rond het projectgebied. De bomen of vegetatie binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep zullen gedurende de werkzaamheden intact blijven. Op de soorten met een jaarrond beschermde nesten na (zie volgende paragraaf) zijn de nesten van broedende vogels en rustplaatsen niet beschermd als deze niet meer in gebruik zijn. Gedurende de gebruikperiode geldt een algeheel verbod op het zodanig verstoren, beschadigen en vernielen van nesten en rustplaatsen dat deze niet meer kunnen functioneren als nest of rustplaats. Er is geen wettelijk vastgestelde periode als gebruikperiode. Voor de wet is er sprake van een gebruikperiode als er sprake is van een broedgeval of rustende vogels. Direct voorafgaand aan de werkzaamheden dient onderzocht te worden of er broed- of rustgevallen in- en rond het projectgebied aanwezig zijn. Vooraf maatregelen nemen om te voorkomen dat vogels gaan nestelen of rusten is toegestaan, mits er geen sprake is van aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten.

4.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Een aantal vogelsoorten genieten extra bescherming doordat hun nesten jaarrond beschermd zijn. Dit betekent dat deze nestlocaties en het bijbehorende essentiële leefgebied ook buiten de broedperiode niet mogen worden beschadigd, vernield, weggenomen of op andere wijze minder geschikt of ongeschikt worden gemaakt.

Bureaustudie

Uit de bureau studie komt voort dat een groot aantal broedvogels met jaarrond beschermde nesten voorkomen in de direct omgeving van het projectgebied, namelijk; boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is er gekeken naar mogelijke verblijfplaatsen en nest mogelijkheden. Omdat er tijdens de voorgenomen ingreep geen gebouwen worden aangetast, kunnen nesten van gebouwbewonende soorten worden uitgesloten. Nesten van gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, huiszwaluw, kerkuil, ooievaar en slechtvalk zijn dan ook in het plangebied uit te sluiten.

Ook zijn er geen bomen binnen het projectgebied aanwezig, maar is er wel een groot nest aangetroffen in de rand van de bosschage ten westen, op 3 meter afstand van het projectgebied, zie figuur 3. Het nest kan potentieel in gebruik worden genomen door meerdere soorten met jaarrond beschermde nesten, zoals; boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespendif en zwarte wouw. Verstoring van nesten van deze soorten als gevolg van de voorgenomen ingreep leidt mogelijk tot een overtreding van de Wnb.

Wegens hun gevoeligheid voor verstoring door recreatie op de volkstuinten complex en het agrarisch landgebruik van het perceel binnen het projectgebied kunnen nesten van havik, wespendif en zwarte wouw worden uitgesloten. Hierdoor is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van boomvalk, buizerd, ransuil en sperwer en of de ingreep een negatieve impact heeft op één van deze soorten.

Figuur 3 groot nest (horst) zichtbaar boven midden van de foto. Deze grenst aan ten westen aan het projectgebied.

Conclusie

Binnen het plangebied zelf zijn geen nesten aangetroffen. Gezien de aanwezigheid van voldoende alternatief functioneel leefgebied (in kwaliteit en kwantiteit) in de directe omgeving vormt het projectgebied geen essentieel onderdeel van het leefgebied van vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. Echter is er in een boom ten westen van het projectgebied een groot nest aangetroffen. Dit nest is geschikt voor soorten als boomvalk, buizerd, ransuil en sperwer, allen soorten met een jaarrond beschermd nest. Omdat verstoring van een jaarrond beschermd nest mogelijk leidt tot een overtreding van verbodsbepalingen genoemd in de Wnb, dient aanvullend onderzoek plaats te vinden.

4.6 Categorie 5 vogelsoorten

Een categorie 5 vogelsoort is een soort die meer flexibiliteit heeft met het kiezen van een broedplaats dan een jaarrond beschermde soort (zie paragraaf 4.5). Het zijn echter soorten die vaak honkvast zijn en terugkeren naar de plaats of directe omgeving waar ze het jaar daarvoor gebroed hebben. Om deze reden kunnen categorie 5 soorten wel jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende ecologische feiten en omstandigheden dit rechtvaardigen. In die gevallen zijn extra maatregelen en/of onderzoeken noodzakelijk.

Bureaustudie

Een groot aantal categorie 5 soorten komt voor in de regio, zoals de blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, brilduiker, draaihals, ekster, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, koolmees, oeverzwaluw koolmees, pimpelmees en torenvalk

Veldbezoek

Er is geen struweel of bomen in het plangebied aanwezig wat categorie 5 vogelsoorten kunnen gebruiken als schuilgelegenheid of om in te broeden. In de directe omgeving is dit wel in voldoende mate aanwezig, zoals de bosschage ten westen van het projectgebied, deze ligt aangrenzend aan het projectgebied.

Torenvalk

De torenvalk is een soort die van nature in boomholtes broedt, maar veelal gebruikmaakt van nestkasten. Binnen het projectgebied staan geen nestkasten maar wel op het aangrenzend perceel ten noorden van het projectgebied. Het gaat hier om een nestkast op het terrein van het volkstuinten complex, zie figuur 4. Hierdoor staat de nestkast al op een plek met aanwezige verstoring, maar zal deze verstoring vergroot worden met de komst van flex-woningen. Hierbij zal bij het plaatsen van de flex-woningen ook de kans op een potentiële verstoring van het huidige foerageergebied plaatsvinden. Maar is er wel voldoende alternatief gebied rondom het projectgebied aanwezig waar individuen naar uit kunnen wijken dus is er voor deze soort geen sprake van aantasting van essentieel leefgebied. Wel dienen er maatregelen getroffen te worden als de torenvalk de nestkast bezet, om verstoring van een bezet nest van torenvalk te voorkomen. Er moet dus worden aangetoond of deze nestkast wordt bezet. Hierdoor moet er aanvullend onderzoek naar deze soort plaats te vinden.

Figuur 4 nestkast voor torenvalk op het aangrenzende perceel ten noorden van het projectgebied.

Conclusie

Categorie 5 soorten kunnen niet worden uitgesloten. Deze soorten komen allen algemeen voor in de regio van het projectgebied, zo ook de torenvalk. Aangezien het hier om een mogelijke broedplaats voor deze soort gaat in een nestkast. Moet er aanvullend onderzoek plaats vinden naar de aanwezigheid en bezetting van de nestkast door de torenvalk.

4.7 Amfibieën

Bureaustudie

In de nabije omgeving van het projectgebied komen de bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en rugstreeppad voor. Hiervan heeft Provincie Noord-Holland enkele soorten opgenomen op een lijst met algemene vrijstellingen, namelijk; bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker. Voor deze soorten geldt echter wel de zorgplicht.

Rugstreeppad

Deze soort is een echte pionierssoort die flinke afstanden kan afleggen en nieuwe gebieden snel kan bezetten. De soort is op korte afstand van het projectgebied aangetroffen. Het projectgebied is dus voor de soort gemakkelijk bereikbaar. De rugstreeppad heeft een voorkeur voor ondiepe wateren die snel opwarmen, maar kan ook teensloten bezetten in agrarische gebied. Deze teensloten worden mogelijk aangetast bij het plaatsen van de flex-woningen binnen het projectgebied. Hierdoor is aanvullend onderzoek naar de rugstreeppad noodzakelijk. Daarnaast kan de soort zich makkelijk vestigen als het terrein bouwrijp wordt gemaakt en de omstandigheden nog aantrekkelijker (zandiger met kleine, tijdelijke wateren) worden voor de soort. Mocht de soort in eerste instantie niet aanwezig zijn, dan kan door het plaatsen van amfibieënschermen worden voorkomen dat de soort zich alsnog in het projectgebied vestigt.

Conclusie

Aanvullend onderzoek naar de rugstreeppad is noodzakelijk.

4.8 Reptielen

Bureaustudie

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielensoorten binnen en in de omgeving van het projectgebied. Daarnaast, in verband met de locatie en het ontbreken van essentieel leefgebied in het plangebied kunnen beschermde reptielensoorten in het plangebied worden uitgesloten.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

4.9 Vissen

Bureaustudie

Er zijn geen beschermde vissoorten binnen en in de buurt van het projectgebied aangetroffen.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

4.10 Insecten en overige ongewervelden

Bureaustudie

De grote vos is in de nabijheid van het projectgebied aangetroffen. Deze soort heeft als waardplant iep, zoete kers en wilgensoorten. In verband met de afwezigheid van een essentieel leefgebied (waardplanten) kan de grote vos in het plangebied worden uitgesloten.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

5 Conclusies + aanbevelingen

5.1 Conclusies

Te verwachten soorten in invloedssfeer

Beschermde planten, reptielen, insecten, vleermuizen en vissen worden niet verwacht in het projectgebied. Wegens de aanwezigheid van ruige oevers en schoon water kunnen kleine marterachtigen en de waterspitsmuis niet worden uitgesloten. Wanneer deze oevers worden aangetast, is aanvullend onderzoek naar deze soorten noodzakelijk. Ook is er een nest, geschikt voor verschillende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, aangetroffen op de grens met een aangrenzende bosschage ten westen van het projectgebied. Ook wordt er mogelijk een nest van torenvalk in een nestkast verstoord, een categorie 5 soort. Omdat verstoring als gevolg van de voorgenomen ingreep mogelijk leidt tot een overtreding van verbodsbepalingen genoemd in de Wnb, is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Ook is de rugstreepad op voorhand niet uit te sluiten binnen het projectgebied. Als de sloten in en rondom het plangebied worden aangetast, is aanvullend onderzoek naar deze soort tevens noodzakelijk.

Aanvullende onderzoeken

Kleine marterachtigen

Dit onderzoek is gebaseerd op de onderzoeksinspanning uit “Handleiding kleine marters in relatie tot soortbescherming” van Provincie Noord-Brabant. En er wordt de volgende Methodiek gebruikt. Plaatsen van cameravallen, marterboxen en sporenbuizen. Dit onderzoek kan jaarrond plaatsvinden. Met een duur van 6 weken, mits uitgevoerd tussen maart en augustus. Buiten deze periode 12 weken. zie Tabel 1.

waterspitsmuis

Er is geen standaard protocol opgezet voor deze soort. Maar NatuurInclusief gebruikt de methode met behulp van lifetraps. Deze methode kan jaarrond worden gebruikt met uitzondering van het voortplantingsseizoen, deze loopt van april tot september. De lifetraps worden strategisch neergezet en voorzien van lokaas. Hierbij zal er een prebait periode van 3-4 dagen plaatsvinden, waarna de vallen op scherp worden gezet. De vallen worden daarna om de 12 uur gecontroleerd voor een periode van 3 dagen, zie tabel 1. Of er kan gekozen worden voor het nemen van e-DNA monsters. Deze zullen op basis van het nemen van bodemonsters geanalyseerd worden op de aanwezigheid van de waterspitsmuis binnen het projectgebied, zie tabel 1. Deze methode kan nog niet erkend worden door het bevoegd gezag als methode voor het vaststellen van deze soort binnen een plan/projectgebied.

rugstreepad

Er is geen standaard protocol opgezet voor onderzoek naar deze soort. Maar NatuurInclusief gebruikt de methode die wordt gehanteerd door RAVON voor het monitoren van rugstreepad populaties. Er zullen twee avond rondes gelopen worden in voor de rugstreepad gunstige omstandigheden in de periode mei - juni, om te luisteren naar kooractiviteit, zie tabel 1.

Nest onderzoek

Het grote nest is aangetroffen buiten het projectgebied. Maar aangezien het binnen een straal van 75 meter van het projectgebied ligt (Bij12: buizerd). Is er aanvullend onderzoek nodig om te kijken of het nest bezet wordt door een vogelsoort met jaarrond beschermde nesten. Hierbij kijkende naar broedperiodes van de soorten o.a. boomvalk, buizerd, ransuil en of sperwer. Zijn er twee methodes gecombineerd om te achterhalen welke soort gebruikt potentieel gebruikt maakt van het nest. Het onderzoek naar de ransuil bestaat uit 2 onderzoek rondes in de periode 15 maart - 20 juli en is gebaseerd op de [REDACTED] telrichtlijnen. Het onderzoek wordt uitgevoerd in de late avondschemer tot het begin van de nacht. Het onderzoek wordt door 1 persoon uitgevoerd en duurt 1,5 uur. Opgemerkt moet worden dat alleen nestindicerend gedrag kan worden aangetoond (alarmroep, bedelende jongen, voedseltransport etc.). En de onderzoeksmethode naar de buizerd, deze broedt vroeg in het seizoen, vooral tussen april en mei. Het buizerdonderzoek bestaat uit 2 onderzoek rondes in de periode maart - juli. De rondes worden uitgevoerd door 1 persoon en duren 1 uur. Deze rondes worden overdag uitgevoerd, zie tabel 1.

Torenvalk

Er staat een nestkast voor deze soort op het naast gelegen perceel. De soort heeft een categorie 5 beschermde status in de Provincie Noord-Holland. Wegens de mogelijke verstoring van de voorgenomen ingreep op het broedsucces van deze soort, dient er aangetoond te worden of deze soort aanwezig is en gebruikt maakt van de nestkast. Dit kan door mogelijk contact op te nemen met de grondeigenaren en of tijdens de buizerd onderzoek rondes, zie tabel 1.

Tabel 1 Onderzoeksinspanning Priggeweg te Schagen conform protocol

Actie	Periode	Opmerking
Onderzoek kleine marterachtigen	- Jaarrond	- 6 weken, mits uitgevoerd tussen maart en augustus. Buiten deze periode 12 weken
Onderzoek waterspitsmuis	- Jaarrond (uitzondering april tot september 2023)	- 3 dagen prebait fase - 3 dagen om de 12 uur controleren
Onderzoek waterspitsmuis e-DNA	- Augustus - oktober 2023	- Eenmalige grondmonsternamen
Onderzoek rugstreepd	- Mei - juni 2023	- 2 bezoeken
Onderzoek nest (jaarrond beschermd)	- maart - juli 2023	- 4 bezoeken, waarvan 2 bezoeken in de avond voor ransuil.
Onderzoek torenvalk	- Gehele jaar - Maart - juli 2023	- Aanwezigheid kan door contact opnemen met grondeigenaar - Aantonen door ecooloog kan tijdens buizerd onderzoek ronde (2 veldbezoeken)

Ontheffing

Wanneer na onderzoek blijkt dat een verblijfplaats of essentieel leefgebied van beschermde soorten aanwezig is en er overtredingen van verbodsbepalingen genoemd in de Wet natuurbescherming voorzien worden, is het aanvragen van een ontheffing bij Provincie Noord-Holland noodzakelijk. Het is mogelijk dat er mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn om overtreding te voorkomen of effecten te beperken of ongedaan te maken.

5.2 Aanbevelingen

Broedvogelcheck

Algemeen voorkomende broedvogels zijn niet in het projectgebied uit te sluiten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk, maar een broedvogelcheck voorafgaand aan de werkzaamheden is noodzakelijk. Indien er broedende vogels binnen de invloedssfeer aanwezig zijn mogen de werkzaamheden niet van start gaan. Er wordt daarnaast geadviseerd deze groep dieren mee te nemen in het ecologisch werkprotocol waarin wordt uitgewerkt hoe om te gaan met broedende vogels en welke maatregelen bijvoorbeeld voorafgaand aan het broedseizoen kunnen worden genomen.

Ecologisch werkprotocol

Het wordt aanbevolen een ecologisch werkprotocol op te stellen om de details van te nemen mitigerende of compenserende maatregelen uit te werken. Het protocol is tevens een belangrijke richtlijn voor de uitvoering van de voorgenomen ingreep. Daarnaast dient het zorg te dragen voor een goede implementatie van de voorwaarden van een eventuele ontheffing en om voldoende zorgvuldig te werken conform de eisen van de zorgplicht. Het werkprotocol is een document waarin beschreven staat waar en wanneer welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en onder welke voorwaarden. Tevens wordt er aangegeven welke maatregelen uitgevoerd dienen te worden.

Rugstreeppad

Wanneer de soort na aanvullend onderzoek niet wordt aangetroffen maar de werkzaamheden resulteren in het veroorzaken van geschikt voortplantingswater voor de rugstreeppad (die ook tijdelijke wateren kan gebruiken voor de voortplanting) of in het creëren van geschikt habitat voor de overwintering, kunnen amfibieënschermen worden geplaatst om te voorkomen dat de soort zich alsnog in het projectgebied vestigt. Een eventuele aanpak hoe de rugstreeppad buiten het projectgebied kan worden gehouden, kan worden beschreven in een ecologisch werkprotocol.

Literatuur

- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Rosse vleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Buizerd. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument rugstreeppad. BIJ12, Utrecht.
- ██████████ S., ██████████ K et.al. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis Biodiversity Center, Leiden. EIS Kenniscentrum. Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European investabrate Survey - Nederland, Leiden
- Dietz C., ██████████ & ██████████ 2011. Vleermuizen 'Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking ██████████ De Fontein/Tirion Uitgevers B.V., Utrecht
- Netwerk Groene Bureaus (2017). Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. [pdf-document]. Versie juli 2017
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3.

Soortinformatie:

<http://zoogdiervereniging.nl/>
<http://ravon.nl/>
<http://vlindernet.nl/>
<http://libellennet.nl/>
<http://sovon.nl/>

Waarnemingen: www.verspreidingsatlas.nl/

Bijlage 1 Wetgeving

Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De Wet natuurbescherming vervangt drie wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bevoegdheid ligt grotendeels bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid blijft het Rijk bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming is onder te verdelen in 3 onderdelen: de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen Natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke habitattypen en fauna in het aanwijzingsbesluit. De instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud/uitbreiding van de omvang van het habitatype of leefgebied en behoud/verbetering van de kwaliteit van het habitatype of het leefgebied. Bij vogels is vaak ook een doelaantal opgenomen voor het aantal broedparen of aantal vogels (bij overwinterende soorten). Dit aantal zegt ook vooral iets over de benodigde draagkracht van het Natura 2000-gebied. Bij soorten is vaak ook een doelstelling voor de populatie opgenomen, in termen van behoud of uitbreiding. In het Natura 2000-beheerplan worden de instandhoudingsdoelen in ruimte en tijd uitgewerkt.

Zodra een gebied is aangewezen, dient voor alle projecten die het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen (een significant negatief effect) een vergunning te worden aangevraagd. Dit geldt niet alleen voor ingrepen binnen deze beschermde gebieden, maar ook voor ingrepen daarbuiten als deze een (negatief) effect hebben op de instandhoudingsdoelen. Een vergunning moet worden aangevraagd bij de provincie of het Rijk (RVO). Bij een omgevingsvergunning kan de aanvraag worden aangehaakt voor beschermde gebieden, dan is de gemeente veelal het bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

Er zijn in de basis van de Wet natuurbescherming 3 soortenbeschermingsregimes van toepassing:

- vogelsoorten van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 Wnb),
- strikt beschermde soorten conform de Habitatrictlijn bijlage IV, Conventie van Bern bijlage I en II en de Conventie van Bonn bijlage I (paragraaf 3.2 Wnb), en
- de andere beschermde soorten, genoemd in bijlage A en B van de wet (paragraaf 3.3 Wnb).

De beschermingsregimes en bijbehorende verbodsbepalingen zijn hieronder nader toegelicht.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;

- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- Artikel 3.1 lid 4 en lid 5: het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

De verbodsbepalingen met betrekking tot nesten en rustplaatsen hebben in de regel alleen betrekking op nesten en rustplaatsen die in gebruik zijn. Onder de bescherming van deze plaatsen worden ook de essentiële onderdelen van het leefgebied verstaan die nodig zijn om het nest of rustplaats ecologisch gezien te laten functioneren. De verbodsbepalingen gelden niet als de nesten en rustplaatsen niet meer in gebruik zijn. Voor enkele soorten die ieder jaar terug keren naar hetzelfde nest of van het nest afhankelijk zijn geldt dat deze jaarrond beschermd zijn.

Onder bepaalde voorwaarden mogen de verboden handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale verordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een ontheffing nodig om verbodsbepalingen te mogen overtreden. Een ontheffing kan bij de provincie of het Rijk worden aangevraagd, afhankelijk van het gezag dat bevoegd is voor ontheffingverlening voor de handeling (het Rijk alleen voor 'interprovinciale handelingen', zoals handelingen door Rijkswaterstaat, Defensie of handelingen aan hoofd(spoor)wegen). Een ontheffing kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 3.3, lid 4 Wnb):

- a. er geen andere bevredigende oplossing is;
- b. er een geldig belang is:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. en als de handelingen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Soorten die staan in de Habitatrichtlijn bijlage IV, het Verdrag van Bern bijlage I en II en bijlage I van het Verdrag van Bonn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Belangrijke noot is dat onder de bescherming van voortplantings- en rustplaatsen ook de essentiële onderdelen van het leefgebied worden verstaan die nodig zijn om deze ecologisch gezien te laten functioneren.

Onder bepaalde voorwaarden mogen de verboden handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale verordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een ontheffing nodig om verbodsbepalingen te mogen overtreden. Een ontheffing kan bij de provincie of het Rijk worden aangevraagd, afhankelijk van het gezag dat bevoegd is voor ontheffingverlening voor de handeling (het Rijk alleen voor 'interprovinciale handelingen', zoals handelingen door Rijkswaterstaat, Defensie of handelingen aan hoofd(spoor)wegen). Een ontheffing kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 3.8, lid 5 Wnb):

- a. er geen andere bevredigende oplossing is;
- b. er een geldig belang is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herinstructie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere beschermde soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van Wet natuurbescherming. Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Artikel 3.10 lid 1, onderdeel a: in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.10 lid 1, onderdeel b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.10 lid 1c: vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor deze soorten gelden in principe dezelfde vrijstellings- en ontheffingscriteria als bij het beschermingsregime Habitatrichtlijn, maar zijn er een groot aantal aanvullende wettelijke belangen opgenomen om vrijstelling of ontheffing te kunnen verlenen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor andere beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden. Wel blijft de zorgplicht geldig. De vrijstelling verschilt per provincie en geldt in het algemeen voornamelijk voor ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik.

De totale [Lijst beschermde soorten Wnb](#) is te vinden op de website van NatuurInclusief.³

³ <https://www.natuurinclusief.nl/kennisloket/>

In hele specifieke gevallen zijn bepaalde handelingen bij wet uitgezonderd van de verbodsbepalingen die hiervoor zijn genoemd. Deze gevallen zijn niet in dit beknopte overzicht opgenomen, voor zover niet relevant voor deze toetsing.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht. De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Daar moet zorgvuldig mee omgaan worden. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Voorkomen, beperken en ongedaan maken van nadelige effecten (= geen effect op de gunstige staat van instandhouding) zijn hierbij sleutelwoorden.

Houtopstanden

Het hoofdstuk Houtopstanden in de Wet natuurbescherming is de implementatie van de oude Boswet in de wet. De Boswet had tot doel om bossen te beschermen. Hoewel de Wnb nog steeds als doel heeft om bossen en houtopstanden te beschermen, zijn er meer mogelijkheden om vrijstelling of ontheffing te krijgen van de herplantplicht.

De handhaving ligt in principe bij de provincies en in sommige gevallen (bijv. handelingen van Rijkswaterstaat, Defensie) bij het Ministerie van LNV, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Uitgangspunt is dat wat bos is in principe bos moet blijven. Er mag dus geen netto oppervlakte bos verdwijnen. De bescherming van houtopstanden heeft betrekking op alle beplantingen van bomen groter dan 10 are, en op rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Dit geldt voor beplantingen buiten de bebouwde kom houtopstanden (zie daarvoor het bestemmingsplan van de betreffende gemeente). Deze wijkt vaak af van de bebouwde kom verkeerswet (!), hoewel er steeds meer gemeenten deze komgrenzen samentrekken.

Uitzonderingen van beplantingen die niet onder de boswet vallen (art. 4.1 Wnb) zijn;

- houtopstanden binnen de bebouwde kom houtopstanden (dan geldt alleen de APV);
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen, en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa (indien ten minste eens per tien jaar worden geoogst, bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare en zijn aangelegd na 1 januari 2013).

Ook het dunnen en afzetten van hakhout en grienden is toegestaan.

Meldingsplicht

Wanneer een houtopstand gekapt wordt, of er andere maatregelen genomen worden die (eventueel indirect) tot het verminderen van het oppervlakte bos leiden, geldt een meldingsplicht. De provincie kan aan de hand van een kapmelding ervoor kiezen om een kapverbod op te leggen, voor ten hoogste vijf jaar, ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

Indien wordt gewerkt met een goedgekeurde gedragscode, geldt er geen meldingsplicht of verplichting om binnen 3 jaar te herplanten (art. 4.4, lid 1, onderdeel d en art. 4.4, lid 2). Een gedragscode wordt goedgekeurd, als daarin een werkwijze is opgenomen die waarborgt dat:

- er geen afbreuk wordt gedaan aan bijzondere natuur- of landschapswaarden;

- de te vellen houtopstanden geen deel uitmaken van een boskern;
- herbeplanting op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaatsvindt;
- de grond waarop herbeplanting plaatsvindt ten minste dezelfde kwaliteit heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond;
- de grond waarop de herbeplanting plaatsvindt ten minste een gelijke oppervlakte heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond.

Een voorbeeld van een dergelijke gedragscode is de Gedragscode houtopstanden en hakhoutbeheer van TenneT.

Herplantplicht

Daarnaast geldt voor boskap een herplantplicht. Aan de herplantplicht moet zijn voldaan binnen drie jaar na kap. Geldt er een herplantplicht, maar kan deze niet worden uitgevoerd op het oorspronkelijke perceel, dan kan er compensatie plaatsvinden door de herplant te realiseren op een ander perceel. De voorwaarden om van deze mogelijkheid gebruik te mogen maken (bijvoorbeeld overcompensatie) verschillen per provincie. Zo heeft provincie Utrecht een compensatiebank opgezet om op gewenste plekken te kunnen herplanten en een initiatiefnemer niet zelf op zoek hoeft naar een perceel voor compensatie.

Vrijstellingen of ontheffingsmogelijkheden

De herplantplicht van bos geldt niet voor:

- maatregelen ten behoeve van natuurontwikkelingen (in het kader van het halen van instandhoudingsdoelstellingen N2000 en opgelegde mitigatie of compensatie in het kader van vergunningen of ontheffingen)
- creëren of onderhouden van brandgangen
- houtkap voor biomassaplantages (art. 4.4, lid 1, onderdeel a t/m c Wnb).

Ook kunnen provincies vrijstellingsregels of nadere regels voor een ontheffing opstellen voor de herplantplicht. Daarnaast zijn er in de meeste provincies wel meer vrijstellingsmogelijkheden voor natuurontwikkeling, waaronder voor de ontwikkeling van gewenste natuurbeheertypen of als houtopstanden verloren gaan door vernatting door natuurlijke processen of anti-verdrogingsmaatregelen.

Natuurnetwerk Nederland

Naast de bescherming van gebieden door de Wet natuurbescherming, is er tevens sprake van een beleidsmatige bescherming van bepaalde natuurgebieden waar rekening mee moet worden gehouden bij ruimtelijke ingrepen. Dit betreft de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Begrenzing

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; tot voor kort: Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP). De benaming NNN komt voort uit het Natuurpact van 18 september 2013. Daarin zijn tussen het Rijk en de provincies nieuwe afspraken gemaakt, waaronder over de herijking van de EHS en de nieuwe benaming NNN.⁴ Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur (plant en dier) in feite voorrang heeft. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren door isolatie van gebieden uitsterven en dat de Nederlandse biodiversiteit afneemt. Het NNN is samengesteld uit:

- Natura 2000-gebieden, bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden en (robuuste) verbindingen.
- Landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden).
- Grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

⁴ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2013/09/18/natuurpact-ontwikkeling-en-beheer-van-natuur-in-nederland>

Het is lang de bedoeling geweest dat het NNN in 2018 helemaal gerealiseerd zou zijn, maar inmiddels is duidelijk dat dit niet haalbaar is. Het kabinet Rutte-Asscher heeft in het onderhandelingsakkoord van 20 september 2011 aangegeven dat de provincies het NNN in 2021 afronden. Het ambitieniveau is bovendien verminderd, zo worden vermoedelijk de robuuste verbindingen niet gerealiseerd. Los van de daadwerkelijke realisatie is de bescherming van de aangewezen zones in principe wel al van kracht, ook indien die zones nog niet zijn ingericht.

In de Nota Ruimte is de globale begrenzing van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (bruto-EHS) weergegeven. Deze is door de provincies verder uitgewerkt tot de netto-EHS, met concrete gebiedsbegrenzings. Per provincie verschilt verder de exacte uitwerking, beschermingsmethode en eventuele aanwijzing van aanvullende beschermde gebieden. Dit kan soms enige verwarring opleveren. Bovendien werken diverse provincies sinds de verminderde Rijksambitie voor het NNN aan een aparte provinciale hoofdstructuur, waarvoor andere regels gelden.

De verwarring wordt soms nog verder vergroot doordat het NNN overal doorvertaald moet worden in de gemeentelijke bestemmingsplannen, waarbij elke gemeente de vrijheid heeft om eigen keuzes te maken voor de gebruikte terminologie en onderverdeling. De bestemmingsplannen weerspiegelen uiteindelijk de definitieve uitwerking en hieruit berust dan ook de uiteindelijke juridische doorwerking.

Toetsingskader

Nee-tenzij beginsel

Voor het NNN geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte en later in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) dat het NNN in oktober 2012 heeft opgenomen. Het Barro voorziet in de juridische borging van het nationaal ruimtelijk beleid. Het compensatiebeginsel van de NNN in het Barro is per provincie verder uitgewerkt in het provinciaal natuurbeleid. Het Barro stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijke negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor het gehele NNN geldt het 'nee, tenzij beginsel'. Op grond van dit beginsel dient directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied (door een ingreep in het NNN) waar mogelijk te worden voorkomen.

Spelregels EHS

Eind 2007 hebben de toenmalige Ministeries van LNV en VROM en de provincies de 'Spelregels EHS' uitgebracht. Dit is een al oud beleidskader voor het compensatiebeginsel, de EHS saldobenadering en het herbegrenzen van de EHS, maar in de meeste situaties nog steeds leidend. Op grond van de Spelregels EHS wordt niet alleen gekeken naar actuele natuurwaarden, maar ook naar ecologische potenties. Deze spelregels gelden ook voor de nieuwe term NNN. Deze natuurwaarden of 'wezenlijke kenmerken en waarden' inclusief de bijbehorende abiotische en biotische randvoorwaarden worden vastgelegd in de vorm van natuurdoelen. De provincies hebben deze wezenlijke kenmerken en waarden vastgelegd in het provinciaal natuurbeleid. Deze natuurdoelen zijn per provincie vastgelegd. Sinds 1 januari 2010 zijn alle provinciale doelen omgezet naar één landelijke index (Index Natuur en Landschap).

Los van nuanceverschillen en verschillen in formulering in de bestemmingsplannen geldt in principe overal het 'nee-tenzij'-principe voor aantasting van het NNN. Aantasting is niet toegestaan, tenzij aan specifieke voorwaarden wordt voldaan. Er is ook vrijwel altijd een compensatieverplichting in het provinciaal beleid opgenomen. Voor kleine aantastingen is financiële compensatie soms mogelijk, voor grotere aantastingen is vaak zowel compensatie in oppervlakte als in 'kwaliteit' noodzakelijk. Bij aantasting van meer bijzondere typen natuur of natuur met een lange ontwikkelingstijd (bijv. bos) is meestal compensatie van een groter oppervlak verplicht (oppervlakte toeslag).

Externe werking

In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'Nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van het NNN te laten vervallen (TK 29 576, nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten het NNN niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen het NNN (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'Nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten het NNN die gevolgen kunnen hebben voor het NNN zelf, de zogenaamde 'externe effecten' (TK 29576, nr. 52). Dit betekent overigens wel, dat bij een ingreep in het NNN, ook rekening gehouden moet worden met indirecte effecten, zoals geluidsverstoring.

Hoewel de Minister heeft aangegeven dat externe werking niet hoeft te worden getoetst, zijn er echter een aantal provincies die de toetsing van de externe werking het NNN wel hebben opgenomen in de provinciale verordening (bijv. provincie Noord-Brabant). Het betreft dan geen 'nee-tenzij' principe, maar een 'ja-mits' principe, waarbij er niet hoeft te worden getoetst aan alternatieven of nut en noodzaak. Hoewel de Spelregels EHS richtinggevend is, is het provinciaal beleid daarmee leidend voor de toetsing (voor zover zij niet minder stringent zijn dan de landelijke Barro).
